

Skrevet af Frank Laursen

Nedenstående artikel er blevet til i forbindelse med særudstillingen "Tror du på storken"?

Beretningen og billederne er givet til Sygeplejehistorisk Museum af Marie Jensens barnebarn, Inge Buhlsov som respons på udstillingen.

I 1885 forlod den 22 årige Marie Jensen sit hjem i Gadbjerg nær Vejle for at tage til København. Målet for hendes rejse var jordemoderskolen i Amaliegade. Hjemme efterlod hun mand og to små børn. Året inden havde den lille familie måttet flytte fra deres ejendom på Gadbjerg Mark. Deres eneste indtægtskilde var blevet solgt til andre, for Maries mand magtede ikke at drive et landbrug. Det var på den baggrund, at Marie ikke så anden udvej end at blive jordemoder. Familien skulle brødfødes, og jordemodergerningen var den eneste uddannelse for kvinder, der havde en familie at forsørge.

Marie er afbilledet sammen med alle eleverne på Jordemoderskolen i 1885. 35 unge kvinder, heriblandt en "grønlænderinde", er fotograferet i Fødselsstiftelsens gård. Marie ses i anden række fra oven, nummer syv fra venstre..

Marie skulle være hjemmefra i et år. Eleverne, kaldet læredøtrene, skulle bo på skolen i læretiden, hvad der

kostede penge. Godt hjulpet af et sparekasselån klarede Marie at betale for sin uddannelse.

Børnene, to piger, blev anbragt hos morforældrene i Lunderskov. Marie delte skæbne med skolens andre elever. De måtte for en forholdsvis lang periode forlade deres familie og hjemegn. - For at blive optaget skulle ansøgerne være gifte eller enker og selv have født børn. Under opholdet i København fødte Marie sit tredje barn, en dreng. Men på grund af omstændighederne blev barnet straks efter fødslen hentet og bragt i pleje hos bedsteforældrene.

Læredøtrene blev oplært i at lede den normale fødsel. Den mere komplicerede del af uddannelsen bestod i at vurdere, hvornår en fødsel ikke længere var efter naturens forskrifter, og en læge skulle tilkaldes. Som en absolut nødvendighed og grundlag for hele uddannelsen var undervisningen i antiseptikkens strenge regler. 15 år før Marie blev optaget på skolen, blev hygiejniske og bakteriehæmmende foranstaltninger, som f.eks. at vaske hænder grundigt før hver patientbehandling, indført på Fødselsstiftelsen. Opdagelsen af bakterierne og deres betydning for smitte og infektioner i 1800-tallets anden halvdel blev epokegørende for sygehusvæsenet og dermed også fødselshjælpen. Den frygtede barselsfeber kunne nu forebygges og behandles.

Marie består i 1886 sin eksamen med "første karakter". Hendes første embede bliver i Randbøl som distriktsjordemor. Siden bliver hun af administrative grunde flyttet til Nørup, ca. 15 km vest for Vejle, nær herregården Engelsholm.

Distriktsjordemødrene blev betalt af amtet to gange om årligt. Desuden skulle forældrene også betale for jordemoderens hjælp ved fødselen. På Mariens tid var den faste betaling fra amtet 250 kr. En af Mariens døtre erindringer: "Gårdsmandsfolk betalte 5 kr., husmand og daglejere betalte 2 kr. Dem var der jo flest af, og mange af dem var meget fattige. Det er sket, at vi blev sendt ned med de 2 kr. til sådan et hjem dagen efter, for Mor var bange for, at de ikke havde mad til børnene. Endelig fik hun 50 kr. fra kammerherren på Engelsholm, men det var jo ikke så tit, det gik på".

Der hørte lidt jord til jordemoderembedet i Nørup – 7 td. land. De blev dyrket – og det bidrog til familiens underhold. Man regner med, at der skulle 100 fødsler til om året, for at en jordemoder og hendes familie kunne leve nogenlunde godt. En stor del af en families indtjening gik omkring år 1900 til mad.

En jordemoders arbejdsdag var hver dag. Hun kunne blive sendt ud til en fødsel med kort varsel uden at kende den kvinde, hun skulle hjælpe. Dengang var det ikke almindeligt, at gravide gik til undersøgelse hos jordemoderen før fødslen. Datteren Ane Marie husker, at: "Mors taske stod altid pakket til udrykning, og det første hun gjorde, når hun kom hjem, var at koge og sterilisere sine instrumenter. Det var strengt forbudt at komme i nærheden af Mors taske".

Marie Jensen sluttede sit jordemodergering i 1928, efter at hun havde holdt 40 års jubilæum. Hun døde i 1942, 79 år gammel. Ingen af hendes 8 "jordemoderpiger" blev jordemødre. "– Det blev man jo dengang kun, hvis man var så uheldig at blive gift med en mand, der ikke kunne forsørge en, eller hvis man blev enke."

Marie selv får efterhånden 10 børn. Som kun 37 årig bliver hun enke. Der er mange munde at mætte , så lige så snart de ældste af børnene bliver gamle nok til at komme ud og tjene, bliver de sendt hjemmefra. Kort tid efter mandens, Kristen Jensens, død, bliver der taget et billede, hvor Marie sidder med sine 10 børn i sørgetøj.

Hun giftede sig ikke igen.